

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Andra Kammaren. N:o 44.

Lördagen den 24 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 17 innevarande månad förda protokoll, äfvensom protokollsutdrag rörande de i afton-sammanträdet sistlidne Onsdag fattade beslut.

§ 2.

Anställdes, enligt derom förut fattadt beslut, val af en ledamot i Bevillnings-Utskottet efter Herr Talmannen O. Wijk, en ledamot i Lag-Utskottet efter Herr Statsrådet C. G. Hammarskjöld samt en ledamot att deltaga i talmansöfverläggningarne, och blefvo vid dessa val utsedde

till ledamot af *Bevillnings-Utskottet*:

Herr *J. Johansson* i Bergsäng med 110 röster;

till ledamot af *Lag-Utskottet*:

Herr *A. V. Abergsson* med 150 röster;

samt till ledamot att deltaga i *talmansöfverläggningarne*:

Herr *J. Andersson* i Häckenäs med 93 röster.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången Stats-Utskottets Ut-låtande N:o 13, Memorial N:o 39 och Utlåtande N:o 40.

§ 4.

Vid föredragning dernäst af Stats-Utskottets Memorial N:o 41, med förslag till voteringsproposition m. m. i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om ny lönestat för Arméförvaltningen, blef den i *1:sta punkten* af detta Memorial föreslagna voteringsproposition af Kammaren godkänd, hvarefter Utskottets hemställan i Memorialets *2:dra punkt* bifölls.

§ 5.

Föredrogs och bordlades änyo Lag-Utskottets Utlåtande N:is 37, 38, 39 och 40.

§ 6.

Efter föredragning af Första Kammarens protokollsutdrag N:o 135, med delgifvande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9 i anledning af väckt motion om affåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t angående post- och telegrafverkens förening, yttrade

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Då jag härmed tager mig friheten hemställa, att Kammaren ville till sitt Tredje Tillfälliga Utskott remittera Första Kammarens nu föredragna beslut, ber jag att såsom skäl härtill få anföra, att jag befarar, att de olika förslagen i denna fråga måhända eljest kunde komma i kollision med hvarandra. Första Kammaren har redan fattat beslut i samma rigtning som Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts nu föreliggande förslag; men båda dessa beslut och förslag öfverensstämma icke i afseende å redaktionen, om än i syftet. Då jag föreställer mig, att denna Kammare också gerna fattar beslut i samma rigtning som Första Kammaren, vore det illa, om genom olika beslut i denna fråga Kamrarne söndrade sig så, att ingen skrifvelse komme att till Kongl. Maj:t aflåtas; och att en sådan skrifvelse borde affattas med all möjlig omsorg och på bästa sätt, derom äro väl alla ense. På det att detta må ske, har jag tagit mig friheten göra nyssnämnda hemställan.

Medan jag har ordet, vill jag också nämna, att om ändamålet skall vinnas, som jag härmed afsett, så blefve naturligtvis följden den, att, när vi komma att behandla Tillfälliga Utskottets beslut i ämnet, vi då också återremittera detsamma. Jag har endast velat erinra om detta, för att visa afsigten med mitt yrkande.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, beslöt Kammarren, enligt Herr vice Talmannens yrkande, hänvisa det ifrågavarande ärendet till behandling af Kammarens Tillfälliga Utskott N:o 3.

§ 7.

Föredrogos och bordlades för andra gången Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 8 (i samlingen N:o 20) och Utlåtande N:o 9 (i samlingen N:o 21).

§ 8.

Föredrogs och lades till handlingarne Stats-Utskottets Memorial N:o 38, i anledning af Statskontorets underdåniga berättelse angående undsättningsfonden.

§ 9.

Skedde föredragning af Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Betänkande N:o 6 (i samlingen N:o 19), öfver Herr C. J. Svenséns motion N:o 95, uti hvilket Betänkande Utskottet med anledning af nämnda motion gjort den hemställan,

att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånig skrifvelse anhålla, att frågan om post- och telegrafverkens förening måtte komma under förnyad ompröfning samt organisationsförslag i sådant syfte varda utarbetadt.

Herr Ekenman yttrade: Herr Talman! Mine Herrar! Sedan Kammaren, på yrkande af Herr vice Talmannen, beslutat att till Tredje Tillfälliga Utskottet remittera Första Kammarens protokollsutdrag i anledning af väckt motion om post- och telegrafverkens förening, samt föreliggande betänkande afser, att Andra Kammaren måtte komma till samma slut uti berörda fråga som Första Kammarens Tillfälliga Utskott, hvilket Utskotts betänkande blifvit af Första Kammaren godkänt, så torde, såsom Herr vice Talmannen nyss påpekat, konsekvensen fordra, att nu föredragna betänkanDET återremitteras, för att sålunda sätta Utskottet i tillfälle att sammanjemka formuleringen af de båda föreliggande förslagen till beslut. Jag tillåter mig därför yrka återremiss.

Herr Svensén: Jag förenar mig med den föregående talaren uti hans önskan, att Utskottet ånyo måtte taga i öfvervägande mitt förslag, isynnerhet 3:dje och 4:de punkterna deraf, hvilka af Utskottet blifvit affärdade med orden: »Oaktadt Utskottet sålunda i hufvudsak biträder motionärens syfte, anser Utskottet dock olämpligt att, innan behörig utredning skett, söka angifva detaljbestämningar på sätt dock skett uti 3:dje och 4:de momenten af motionen, hvadan dessa delar af förslaget afstyrkas.» Jag hade trott att, äfven oafsedt en förening af telegraf- och posttjänster, en ej obetydlig minskning af telegrafpersonalen utan skada skulle kunna gå för sig. Erfarenheten har visat, att telegraftjänstemännen ofta hafva rätt mycken tid öfrig för enskilda uppdrag och tidtals låta tjensten skötas af extra biträden

mot en jemförelsevis ringa ersättning. Klandret härför drabbar naturligtvis icke tjänstemännen sjelfva, som endast göra sig till godo en dem medgifven rättighet, utan det system, som i alltför stor utsträckning medgifvit en dylik rättighet. Men saken är af den beskaffenhet, att det förtjenar noga tillses, huruvida ej den telegraf-tjänstemännen ålagda tjänstgöringstiden kan utsträckas och antalet telegraf-tjänstemän till följd deraf minskas.

Huruvida det i allmänhet är lämpligare att inskränka telegraf-personalens antal eller nedsätta dess löner, är här ej stället att inlåta sig på, liksom det väl i det hela torde vara lämpligast att öfverlåta utredandet af frågans detaljer åt sakkunnige fackmän.

Jag antager att Utskottet här endast kommer att göra en sammanjemkning mellan de olika förslagen, men hoppas ändå att Utskottet i sin motivering må komma att egna mera uppmärksamhet åt de båda sista momenten af min motion och gör det så mycket hellre som Utskottet antagligen har god tid att sätta sig in i dessa omständigheter. Det gäller här en sak af vigt för hela landet.

Det är endast detta jag önskat till protokollet, på det att ett naket afstyrkande af en så beskaffad fråga ej må komma till stånd.

Vidare anfördes icke. Kammaren återförvisade betänkandet till Utskottet.

§ 10.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 9, i anledning af Kamrarnes beslut i fråga om de i Utskottets Utlåtanden N:is 4 och 5 tillstyrkta ändringar i §§ 87 mom. 1 och 53 Regeringsformen samt § 42 mom. 1 Riksdagsordningen;

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 42, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition om beviljande af anstånd med förskrifna ränte- och kapitalafbetalningar å de Vessman—Barkens jernvägsaktiebolag beviljade statslån;

N:o 43, i anledning af väckt motion om alla statsinkomsters ingående till Statskontoret och alla statsutgifters bestridande af samma verk;

N:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förlängning af arrenderätten till indragna militiebostället Smuttan i Stockholms län;

N:o 45, i anledning af väckt motion om indragning af inspektorsbefattningen vid de så kallade Visingsö skolegods m. m.;

N:o 47, i anledning af väckta motioner, angående afskrifning af grundskatterna och indelningsverket samt ändrad fördelning af det rikets städer och köpingar åliggande ordinarie båtsmanshället; och

N:o 48, i anledning af väckta motioner om statspension åt f. d. Statsministern Friherre L. de Geer;

samma Utskotts Memorial N:o 49, med förslag till sammanjemk-

ning af Kamrarnes skiljaktiga beslut rörande en punkt af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 12 angående reglering af utgifterna under rikstatsens Åttonde hufvudtitel;

Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets Utlåtanden N:o 1, med anledning af väckt motion angående domkapitlens ombildning;

Banko-Utskottets Memorial N:o 15, i fråga om ändringar i gällande aflöningsstat för Sveriges Riksbank;

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 41, i anledning af väckt motion om antagande af en lag om afveckling medelst administration; och

N:o 42, i anledning af väckt motion om ändring i Förordningen den 21 December 1857 angående straffarbete och fängelsestraffs verkställande i enrum; samt

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 22), rörande väckt motion om åtgärder i anledning af olika tolkning af bestämmelserna i Kongl. Kammarkollegii kungörelse den 1 Mars 1867 angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

§ 11.

Föredrogos och godkändes följande förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser, nemligen:

af *Lag-Utskottet*:

N:o 22, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till Vexellag samt till förordning om nya Vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall; samt

af *Stats-Utskottet*:

N:o 23, angående beviljad anslag till fortsättning af statens jernvägsbyggnader samt i fråga om sättet för utgående af Jemtlands läns landstings bidrag till byggande af tvärbanan genom Jemtland.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. 12 på dagen.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Måndagen den 26 April.Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Herr vice Talmannen ledde i början af detta sammanträde Kammarens förhandlingar.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 innevarande månad.

§ 2.

Upplästes och lades till handlingarne ett till Kammaren ankommet så lydande protokoll:

»Protokoll hållet inför Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet den 26 April 1880.

Landtbrukaren Olaus Olofsson i Ullevi hade aflemnat fullmakt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 19 innevarande månad hållits i Lysings och Göstrings härads domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för tiden till den 1 Januari 1882; och sedan berörda fullmakt befunnits vara i föreskrifven form utfärdad samt vidare granskats af vederbörande fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att desse emot fullmakten framställt någon anmärkning, beslöts att densamma skulle till Olaus Olofsson återställas; hvarjemte protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle Andra Kammaren meddelas.

In fidem
L. Annerstedt.»

I sammanhang härmed anmäldes, att Herr Olaus Olofsson den 23 dennes anländt till hufvudstaden för att i riksdagsarbetet deltaga.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången:
Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 9; samt
Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 42, 43, 44, 45 och 47.

§ 4.

Skedde föredragning af Stats-Utskottets Utlåtande N:o 48, i an-

ledning af väckta motioner om statspension åt f. d. Statsministern Friherre L. De Geer.

Med förordnande af bifall till berörda motioner, af hvilka den ena afgifvits inom Första Kammaren af Herr *P. von Ehrenheim* (motionen N:o 50) och den andra inom Andra Kammaren af Herrar *E. Key*, *Carl Ifvarsson*, *J. Andersson* i Häckenäs, *O. B. Olsson*, *S. Johnson*, *J. Andersson* i Jönvik, *Sven Andreasson* och *Liss Olof Larsson* (motionen N:o 158), hade Utskottet i förevarande Utlåtande gjort en så lydande hemställan:

»att Riksdagen må, såsom en gärd af det erkännande svenska folket egnar f. d. Statsministern Friherre Louis de Geers förtjenster om det allmänna, anvisa ett belopp, motsvarande hela den lön, han såsom Statsminister uppburit, eller 18,500 kronor, att årligen från och med den dag, Friherre De Geer icke längre uppbär statsministerlönen, till honom under hans återstående lifstid af allmänna indragningsstaten utgå.»

Sedan Herr vice Talmannen låtit uppläsa denna hemställan, hördes rop på bordläggning af ärendet.

Ordet begärdes då af

Herr Key, som yttrade: Jag har intet annat yrkande att göra än om bifall till Stats-Utskottets nu föreliggande förslag. Skälen därför torde jag icke behöfva angifva. Det är blott i afseende å formen, som jag vill tillåta mig att göra en hemställan. Jag tror icke att jag misstager mig — jag är temligen viss derpå — då jag säger mig veta att Första Kammaren, utan att ärendet andra gången bordlägges, skall i dag bifalla Stats-Utskottets betänkande. Om nu Andra Kammaren bordlägger detta betänkande två gånger, skulle det förhållande inträffa, att Andra Kammaren låter Första Kammaren taga försteget från sig och i sådant fall går miste om äran att samtidigt med Första Kammaren besluta om anvisande af en statspension åt Friherre de Geer. Jag tager mig därför friheten hemställa, att detta betänkande må utan vidare bordläggning afgöras, samt att den eller de, som begärt det på bordet, ville derifrån afstå.

Herr Talmannen, som, under det Herr Key yttrade sig, ankommit och öfvertagit ledningen af förhandlingarne, lemnade nu ordet till

Herr vice Talmannen Ifvarsson, hvilken anförde: Jag kan icke annat än instämma i näst föregående talares yttrande.

Jag hemställer, huruvida det skulle vara Andra Kammaren värdigt att fundera längre öfver en sådan fråga som den nu förevarande, hvilken i och för sig är så enkel, att man redan på förhand läser kunna uppfatta densamma. För min del tycker jag det skulle se besynnerligt ut, om Första Kammaren skulle besluta först och Andra Kammaren komma efteråt. Hade det varit en fråga, som i sig sjelf

varit oklar och uti hvilken tveksamhet på sådan grund kunnat uppstå, så förstår jag att man kunde hafva velat betänka sig, men i en fråga som denna kan detta icke gerna vara förhållandet. Jag skulle önska att Kammarén nu genast, samtidigt med den Första, fattar beslut och hemställer jag därför till de Herrar, som vilja frågans bordläggande huruvida de icke skulle finna det lämpligt att afstå derifrån.

Häruti förenade sig Herrar *Biesert, O. B. Olsson, Ödman* och *Wigardt*.

Grefve Sparre: Jag tror att så många af Kammaréns ledamöter redan begärt detta ärendes bordläggning, att en sådan icke längre kan vägras, då grundlagen säger, att så snart minst två af Kammaréns medlemmar förenat sig om ett dylikt yrkande, så måste bordläggning ske.

Herr C. A. Larsson: Jag anhåller att få veta, hvilka af Kammaréns ledamöter begärt betänkandet på bordet.

Med anledning af denna framställning gaf Grefve Sparre tillkänna, att han för sin del begärt ärendet på bordet.

Herr vice Talmannen *Ifvarsson* yttrade: Jag har endast velat nämna, det jag anser att, sedan en fråga kommit under diskussion, Talmannen icke kan fästa afseende på andra yrkanden, än de, som under öfverläggningen blifvit framställda.

Herr Talmannen förklarade att, som ännu endast *en* ledamot påyrkat ärendets bordläggning, funne sig Herr Talmannen oförhindrad att låta öfverläggningen i ämnet fortgå.

Herr *Gasslander* uppstod då och anmälde att äfven han ville hafva ärendet ytterligare bordlagdt.

Då Herr Talmannen nu erinrade om föreskriften i Riksdagsordningens 59 §, enligt hvilken betänkande, som andra gången föredrages, må först på flera ledamöters förenade begäran åter göras hvilande, anhöll Herr *Herslow* att få instämma i den begäran om bordläggning, som redan af två Kammaréns ledamöter framstälts.

I följd af hvad sålunda förekommit, blef det förevarande Utåtandet ånyo bordlagdt.

§ 5.

Föredrogos och bordlades andra för gången:

Stats-Utskottets Memorial N:o 49;

Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1;
Banko-Utskottets Memorial N:o 15;
Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 41 och 42; samt
Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7 (i
samlingen N:o 22).

§ 6.

På förslag af Herr *Liss Olof Larsson* beslöts, att Stats-Utskottets
härofvän i § 4 omförmälda Utlåtande N:o 48 skulle uppföras främst
å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 7.

Herr Harald Ericsson erhöll ledighet från riksdagsgörömaalen under
5 dagar från den 3 instundande Maj.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Rättelse

i *Andra Kammarens protokoll N:o 37*:

Sid. 52, rad. 2 nedifr. *står*: utropad
läs: tre gånger utropad
